

Direct naar de specialist? Als het aan NIVEL ligt niet

Het NIVEL
(Nederlands instituut
voor onderzoek van de
gezondheidszorg) heeft
in samenwerking met
Zilveren Kruis een
enquête gehouden onder
particulier
verzekerden zonder
huisartsverzekering.

D. Delnoij, I. Kulu Glasgow, NIVEL

noodzakelijk naar de juiste specialist verwijst, vormen belangrijke pijlers van de Nederlandse gezondheidszorg. Een verplichte verwijzing van de huisarts zoals die voor ziekenfondspatiënten geldt, geldt echter niet altijd voor particulier verzekerden. In theorie is het daardoor gemakkelijker voor particuliere patiënten rechtstreeks een specialist te bezoeken. Uit de gezondheidsenquête van het CBS blijkt dat in 1992/1993 23% van de specialistencontacten van particuliere patiënten plaatsvond op eigen initiatief. Niet bekend is wat de aard en redenen van het rechtstreeks specialistenbezoek is, noch welke factoren invloed hebben op dit fenomeen. Ons onderzoek is erop gericht om rechtstreeks specialistenbezoek en de determinanten daarvan in kaart te brengen. Voor dit doel heeft het NIVEL de medewerking van Zilveren Kruis gevraagd. Zilveren Kruis heeft ons in staat gesteld een specifieke groep particulier verzekerden een enquête toe te sturen. Het gaat daarbij om particulier verzekerden die niet voor de huisarts, maar wél voor specialistische zorg zijn verzekerd. Voor deze verzekerden kan het overslaan van een bezoek aan de huisarts, wanneer men de specialist wil bezoeken, financieel aantrekkelijk zijn. Doel van de enquête was dus niet om te zoeken naar

mogelijkheden om de huisarts te omzeilen. Integendeel, het gaat er juist om inzicht te krijgen in de mate waarin verzekerden de huisarts daadwerkelijk zien als de poortwachter in de gezondheidszorg. Het is belangrijk dat te onderzoeken in het licht van de voorstellen die door de Commissie Biesheuvel en door de PWH zijn gedaan voor invoering van een verplicht verwijssysteem voor particulier verzekerden.

De enquête onder particulier verzekerden van Zilveren Kruis vormt slechts één onderdeel van het onderzoek 'Rechtstreeks specialistenbezoek in Nederland'. Andere activiteiten die zijn uitgevoerd, betreffen een inventarisatie van de polisvoorwaarden van particuliere verzekeraars ten aanzien van poliklinische specialistische zorg en interviews onder particuliere verzekeraars en onder ziekenfondsen waarin onder meer aandacht wordt besteed aan eventuele controle die men toepast op de naleving van de verplichtingen in de polisvoorwaarden, respectievelijk het systeem van verwij斯卡arten. Verder zijn telefonische interviews gehouden onder hoofden van poliklinieken in algemene ziekenhuizen, om te achterhalen hoe in de praktijk wordt omgegaan met patiënten die zonder verwijzing van de huisarts een specialist willen bezoeken. Tenslotte vindt een analyse plaats van verwijzingen van huisartsen voor ziekenfondsverzekerden. Daarbij is de aandacht vooral gericht op achterafverwijzingen, dus op de 'ziekenfondsvariant' van rechtstreeks specialistenbezoek. De resultaten van de diverse onderdelen van onze studie zullen pas in de loop van 1997 bekend worden. Uiteraard zullen wij ons best doen om de Nederlandse huisartsen te zijner tijd langs verschillende wegen van onze bevindingen op de hoogte te stellen. Eén ding kunnen wij echter nu al verklappen: het afschaffen van de poortwachtersfunctie van de huisarts zal niet op onze lijst van aanbevelingen aan het beleid staan ■

Het doel van die enquête was om erachter te komen in welke mate particulier verzekerden zonder huisartsverzekering rechtstreeks een specialist bezoeken, de redenen die zij daarvoor hebben en de klachten waarmee zij dat doen. In tegenstelling tot eerdere berichten in dit blad, ging het er dus zeker niet om te zoeken naar mogelijkheden om de huisarts te omzeilen. Onder de kop 'Direct naar de specialist' berichtte De Papieren Visite op 14 september over een lopend onderzoek van het NIVEL in samenwerking met Zilveren Kruis. In het artikel werd gesteld dat de positie van de huisarts ter discussie staat en dat het NIVEL en Zilveren Kruis zoeken naar mogelijkheden om de huisarts te omzeilen. Helaas is dat een onjuiste weergave van het doel van ons onderzoek, waarover wij hier graag opheldering geven.

Het NIVEL voert met subsidie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het Onderzoeksprogramma Modernisering Curatieve Zorg uit. Zoals de naam van het programma al doet vermoeden, staan de voorstellen van de Commissie Biesheuvel in de diverse onderzoeken centraal. Eén van die voorstellen behelst het versterken van de poortwachtersfunctie van huisartsen. De mogelijkheden daartoe zijn later door de Paritaire Werkgroep Huisartsenzorg (PWH) nader uitgewerkt. Het bewuste NIVEL-onderzoek waarover in De Papieren Visite werd gerapporteerd, is getiteld 'Rechtstreeks specialistenbezoek in Nederland'. Het doel van het onderzoek is om te beschrijven en te analyseren op welke wijze huisartsen hun poortwachtersfunctie uitoefenen, vooral ten aanzien van particulier verzekerden.

De positie van de huisarts staat wat ons betreft absoluut niet ter discussie. De functie van de huisarts als poortwachter tot de - veelal duurder - tweede lijn en zijn functie als gids, die patiënten indien